

בבית המשפט העליון

ע"פ 2933/08

לפני: כבוד השופט ס' גיבראן
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט נ' סולברג

המערערת: שלגין אנגיל

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על הכרעת הדין מיום 19.4.2007 ועל גזר הדין מיום
18.2.2008 של בית המשפט המחוזי בחיפה בתפ"ח 3031-06
שניתנו על-ידי השופטים י' אלרון, ר' סוקול וכ' סעב

תאריך הישיבה: א' בכסלו התשע"ג (15.11.2012)

בשם המערערת: עו"ד שי שקד

בשם המשיבה: עו"ד עדי מנחם

פסק דין

השופט נ' סולברג:

ערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין של בית המשפט המחוזי בחיפה בתפ"ח 3031/06
(השופטים י' אלרון, ר' סוקול ו-כ' סעב) בגדרם הורשעה המערערת ברצח ובהצתה. המערערת
נדונה למאסר עולם בגין הרצח, ול-5 שנות מאסר בגין ההצתה, מתוכן 3 שנים במצטבר למאסר
העולם והשאר בחופף. כמו כן הוטל על המערערת לשלם פיצויים בגין נזקי ההצתה, בסך של
25,000 ₪.

עיקרי כתב האישום

1. המערערת הואשמה ברצח ובהצתה. על-פי כתב האישום, הגיעה המערערת ביום
10.1.2006 לדירתה של גב' רוטשטיין, אישה מבוגרת כבת 84 (להלן: המנוחה), אשר העסיקה

את המערערת בעבר בעבודות משק בית. במהלך שהותה בדירה התעורר בין המנוחה ובין המערערת ויכוח שבעקבותיו החליטה המערערת להמית את המנוחה. לצורך ביצוע המעשה ניגשה המערערת לחדר השירות שבדירה, נטלה חוט פשתן וכרכה אותו בחוזה סביב צווארה של המנוחה. המנוחה נחנקה למוות. לאחר מות המנוחה, גרמה המערערת לאי-סדר בדירה, נטלה עמה פריטים שהיו שייכים למנוחה וכמו כן שילחה אש במספר מוקדים בדירה, במטרה לטשטש את עקבותיה ולהסוות את מעשיה כך שיראה כאילו מצאה המנוחה את מותה תוך כדי ביצוע שוד.

2. במהלך חקירותיה במשטרה הודתה תחילה המערערת בביצוע המעשים המתוארים, אולם בהמשך חזרה בה וטענה כי הודאתה לא הייתה הודאת אמת, וכי לא ניתנה באופן חופשי ומרצון. לטענתה, על-פי תכנון מוקדם, ועל-פי קשר שקשרה עם אדם בשם עבאס זידאן (להלן: זידאן), התכוונו השניים לשדוד את המנוחה. לדברי המערערת, ביום 10.1.2006 הגיעה יחד עם זידאן לדירת המנוחה, והמערערת עלתה לדירה בגפה. לאחר שהות קצרה בדירה, יצאה ממנה המערערת, והשאירה את הדלת פתוחה. לדבריה, נכנס אז זידאן לדירת המנוחה, והמערערת המתינה לו מחוץ לדירה. בשלב מסוים, ולאחר שהבחינה כי זידאן מתעכב בבית המנוחה, עלתה לדירה בשנית ואז הבחינה במנוחה כשהיא שוכבת על הרצפה ללא רוח חיים. לטענתה, זידאן גנב מהמנוחה כסף ורכוש, גרם להצתת אש בתוך הדירה ושניהם עזבו את הזירה.

עיקרי הכרעת הדין של בית המשפט המחוזי

3. בעקבות חזרת המערערת מהודאתה והעלאת גרסתה החלופית התקיים משפט זוטא. בית המשפט המחוזי בחן האם הודאת המערערת שבראשונה ניתנה מרצון טוב ובאופן חופשי. בהסתמך על קלטות החקירה, קבע בית המשפט כי לא נמצא פסול בנסיבות מסירת ההודאה על-ידי המערערת. בית המשפט הוסיף כי חקירת המערערת נערכה אל מול חוקר אחד אשר דיבר אליה בטון שקט ואבהי, וכי לא הופעל עליה כל לחץ בעת גביית הודעתה. בית המשפט דחה את גרסתה החלופית של המערערת, קבע כי אין תשתית ראייתית התומכת בגרסה זו, וקבע כי יש לאמץ את גרסתה הראשונית שבה הודתה בביצוע המעשים, ולכפר אותה על פני גרסאותיה המאוחרות.

4. לאחר מכך נפנה בית המשפט לבחון את האישומים לגופם. בהכרעת הדין תיאר בית המשפט את מהלך החקירה המשטרית שבה נאספו ראיות פורנזיות, ובכללן דגימות DNA של המערערת. דגימות אלה, כך צויין, תאמו את הממצאים שנמצאו בדירת המנוחה וכמו כן תאמו את הפרופיל הגנטי שנמצא על קצה חוט הפשתן שנכרך סביב צווארה של המנוחה. בית המשפט סקר את הודאותיה השונות של המערערת, אשר ניתנו לפני גורמים שונים במהלך חקירתה. בין

היתר, תואר כי מיד עם מעצרה אמרה המערערת לקצין המשטרה כי היא יודעת "שהיא הולכת לכלא לכל החיים". בהמשך הודתה המערערת בביצוע הרצח לפני החוקר המשטרתי שחקר אותה. נוסף על כך, שיחזרה המערערת את השתלשלות האירועים, תוך שהיא נוהגת בשקט ובאיפוק ותוך כדי מסירת פרטים מוכמנים נוספים הנוגעים לאירוע, שאף החוקרים לא ידעו על קיומם. עוד צויין כי המערערת הודתה בביצוע המעשים גם לפני הפסיכיאטר והצוות הרפואי בבית החולים "שער מנשה", ולפני שוטר נוסף אשר השגיח עליה בעת אשפוזה. בית המשפט מצא כי מצירוף הודאותיה הרבות של המערערת בביצוע המעשה, יחד עם הראיות הפורנזיות והמידעים המוכמנים שעלו מדבריה, יש לקשור אותה באופן חד-משמעי לביצוע העבירה.

5. בית המשפט הוסיף וקבע כי כל יסודות עבירת הרצח התגבשו אצל המערערת. בית המשפט ציין כי מהשתלשלות האירועים עולה כי בלב המערערת גמלה ההחלטה להמית את המנוחה, והיא אף הכינה עצמה לקראת ביצוע המעשה. המערערת, כך צויין, מתוך כוונה להוציא לפועל את מעשיה, קמה ממקומה, הלכה לחדר סמוך על מנת להביא כלי שימש אותה במעשה הרצח. בהמשך ניגשה המערערת לעבר המנוחה והידקה חוט פשתן בחוזקה סביב צווארה עד לחניקתה. בית המשפט הוסיף כי באירוע דנן לא התקיים יסוד הקינטור, לא מהפן האובייקטיבי, לא מהפן הסובייקטיבי. לא נמצאו כל תימוכין לכך שהויכוח בין המנוחה והמערערת, שכמותו כבר התנהלו בעבר, עלה לכדי הקנטה מצדה של המנוחה, או שגרם לסערת רוחות קשה שהובילה את המערערת לביצוע המעשה. בית המשפט ציין כי המערערת פעלה בקור רוח, ביישוב הדעת, ומתוך מטרה להמית את מעסיקתה לשעבר. לדאבון הלב הצליחה המערערת לבצע את המעשה. נוסף על כך הורשעה המערערת, בהתאם להודאתה, בעבירת הצתה, בגין הצתת דירתה של המנוחה, לאחר רציחתה.

עיקרי גזר הדין של בית המשפט המחוזי

6. כאמור לעיל, על המערערת נגזר עונש של מאסר עולם בגין עבירת הרצח ו-5 שנות מאסר בגין עבירת הצתה. בית המשפט קבע כי אין מקום להחיל על המערערת את הוראת סעיף 300א(א) לחוק העונשין לגבי ענישה מופחתת, משום שדרישות הסעיף לא התקיימו. לא התקיימה אצל המערערת הדרישה של הפרעה נפשית ניכרת. בגזר הדין צויין כי הגם שלמערערת יש הפרעת אישיות, הדבר אינו עולה לכדי הפרעה נפשית המצדיקה את החלת הסעיף. בית המשפט העדיף את חוות הדעת מטעם המדינה אשר קבעה כי למערערת ישנה הפרעת אישיות מסוג גבולי, על פני חוות הדעת הפרטית שהוגשה מטעם המערערת שעל-פיה יש לה הפרעת אישיות קשה. בית המשפט מצא בנוסף כי גם הדרישה השנייה המצויינת בסעיף, קרי, שההפרעה הגבילה במידה ניכרת את היכולת להבין את המעשים או להימנע מעשייתם, לא התקיימה בעניין דנן. בית המשפט ציין כי גם אם נתקפה המערערת, כפי שטענה, ב"מסך שחור" או ב"עיוורון

רגעי", הרי שמצב זה חלף עוד בטרם הרצח. אופן הכנת כלי ההריגה ופעולותיה של המערערת לאחר מות המנוחה מלמדים כי פעלה מתוך מודעות מלאה למעשיה. על כן, מצא בית המשפט כי אין מקום להקל בעונשה של המערערת בהתאם לסעיף 300א(א) לחוק העונשין והטיל עליה את העונש המנדטורי הקבוע בחוק לעבירת הרצח, מאסר עולם. נוסף על כך הטיל בית המשפט על המערערת 5 שנות מאסר בגין מעשה ההצתה. העונש, כך נקבע, ירוצה בחלקו באופן מצטבר למאסר העולם ובחלקו ירוצה בחופף. כמו כן הוטל על המערערת לשלם ₪ 25,000 כפיצויים ליורשי המנוחה על הנזקים שגרמה לדירה בהצתתה.

המערערת ערערה לפנינו הן על הכרעת הדין, הן על גזר הדין.

עיקרי הטענות בערעור

7. בערעורה זנחה המערערת את טענתה, אשר נטענה ונדונה במסגרת משפט הזוטא, כי הודייתה במשטרה אינה קבילה וכי זידאן הוא אשר ביצע את מעשה הרצח. בערעורה התמקדה המערערת בעובדת הרשעתה לגופה. אלו הן, בקליפת האגוז, עיקרי טענותיה: ראשית, בא כוחה של המערערת טען כי מונה לטפל בתיק רק לאחר הכרעת הדין. לדבריו, ארעו כשלים מקצועיים בניהול התיק לפני בית המשפט המחוזי, ואילו מצדיקים את החזרת הדין אליו לצורך ביצוע חקירה נגדית של עדי התביעה. שנית, טענה המערערת כי לא הוכחו יסודות עבירת הרצח מעבר לכל ספק סביר, וכי יש להמיר את הרשעתה בעבירת הרצח בעבירת הריגה. לדבריה, שגה בית המשפט המחוזי בקביעתו כי התגבשו אצל המערערת באופן חד-משמעי יסודות הכוונה להמית, ההכנה, והעדר הקינטור. לטענתה, לא הוכח כי התגבשה בליבה ההחלטה להמית את המנוחה ולא הוכח קיומו של רצון מבעוד מועד להוביל לתוצאת ההמתה. המערערת הוסיפה וטענה כי המעשה נעשה ללא כל תכנון או הכנה מוקדמים, ברגע של איבוד דעת ומבלי שהסתייעה בכלי תקיפה ממשי. לדבריה, היא הייתה מצויה בסערת רוחות לאחר ויכוח בינה לבין המנוחה והיא נכנסה למצב של "עיוורון רגעי" בשעה שביצעה את המעשה. לטענתה, לא הייתה לה כל שאיפה או צפיות לתוצאה הקטלנית. יתירה מכך, לטענתה, גם רכיב ההכנה לביצוע העבירה לא התקיים בעניין דנן. לטענתה, כל מהלך האירוע ארך שניות בודדות, ובמהלכו לא התבצע כל יסוד פסי חיזוני מובהק המלמד על הכנה לקראת מעשה של רצח. עצם ליפוף החוט אינו מהווה הכנה מראש לביצוע המעשה. גם לגבי העדר הקינטור, ביקשה המערערת להשיג על פסיקת בית המשפט המחוזי. לטענתה, שגה בית המשפט בקביעתו כי לא התקיים קינטור כמובנו לפי סעיף 301 לחוק העונשין. לדברי המערערת, עובר למעשה הרצח התפתח ויכוח סוער בינה ובין המנוחה בנוגע לשכר עבודה שלטענת המערערת לא שולם לה. המערערת ציינה כי בנסיבות הויכוח הקשה שבין השתיים, נאמרו אמרות קשות שהעליבו אותה, פגעו בה, וגרמו לה להתפרצות של כעס עד כדי אבדן שליטה עצמית. לטענת המערערת, בין השתיים נוצרה התגרות

אשר גררה לחצים נפשיים אצלה, לחצים אשר כל אדם סביר היה חש בהם, והם אשר הובילו אותה לביצוע המעשה.

8. המערערת השיגה גם על גזר הדין שהוטל עליה. לטענתה, שגה בית המשפט המחוזי כאשר לא החיל לגביה את הוראת סעיף 300א(א) לחוק העונשין המאפשר להקל בענישה במצבים שבהם קיימת הפרעה נפשית חמורה המגבילה את יכולת מבצע העבירה במידה ניכרת להבין את טיב מעשיו או להימנע מעשיית המעשה. לטענת המערערת, שגה בית המשפט קמא בשעה שדחה את האמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה מטעמה והעדיף את חוות הדעת שהוגשה מטעם המדינה. לדבריה, חוות הדעת מלמדת באופן ברור כי המערערת סובלת מהפרעת אישיות קשה ומרמת ארגון נמוכה הגובלת בהפרעה פסיכוטית. לטענתה, מצבה הנפשי המערער, ההפרעה האישיותית ממנה היא סובלת וכן נסיבות חייה הקשות, מצדיקים את החלת סעיף 300א(א) לגביה. טענה נוספת שהעלתה המערערת בהקשר לגזר דינה נוגעת לעובדה שחלק מעונשה בגין עבירת ההצתה הוטל במצטבר למאסר העולם ולא בחופף אליו. לטענתה, מן הראוי היה להטיל את העונש כולו בחופף. לדידה, לא מדובר בעבירות עצמאיות ונפרדות אלא בעבירה אחת המשלבת בתוכה מספר היבטים. על כן ביקשה המערערת כי נורה על החזרת הדיון לבית המשפט המחוזי, או לחלופין כי נורה על קבלת הערעור, ועל הפחתה מעונש המאסר שהוטל עליה.

עיקרי טענות המשיבה

9. המשיבה תמכה את יתדותיה בנימוקי הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי. לדבריה, אין כל פגם בהכרעת הדין ובגזר הדין, ואין מקום להתערב בקביעותיו. המשיבה טענה כי יסודות עבירת הרצח הוכחו כולן. השתלשלות האירועים מובילה למסקנה ברורה וחד-משמעית כי התגבשו אצל המערערת ההחלטה והרצון להמית את המנוחה, תוך שהיא צפתה שמעשיה אכן יובילו לתוצאה האמורה. המשיבה פירטה את סדר ההתרחשויות, ולפיהן ניגשה אל חדר השירות בדירת המנוחה, נטלה חוט פשתן, כרכה אותו והידקה אותו בחזקה סביב צווארה של המנוחה. המשיבה הוסיפה כי גם פעולותיה של המערערת לאחר מעשה הרצח, ובהן יצירת אי-סדר בדירה, נטילת הפריטים והצתת האש, מלמדות כי לא רצתה לסייע למנוחה וכי ביקשה למנוע כל אפשרות כי תינצל. המשיבה הוסיפה כי לא נפל כל פגם בקביעת בית המשפט המחוזי כי מעשה ההמתה נעשה בהעדר כל קינטור. לדבריה, הויכוח, ככל שהיה, בין המערערת ובין המנוחה, היה ויכוח מילולי גרידא, שכמותו אף ארעו בעבר, ולא הגיע לידי מצב של התגרות. נוסף על כך, טענה המשיבה, כי אין לקבל את טענת "העיוורון הזמני" שהעלתה המערערת. המשיבה סבורה כי אף אם נתקפה המערערת במצב של "עיוורון זמני" בשלב כלשהו, הרי שזה חלף עוד בטרם גרמה למותה של המנוחה. המערערת

הייתה מודעת לכל פרטי המעשה בשעה שביצעה אותו וידעה לשחזורו במדויק בעת השחזור המשטרתי. לפיכך, ביקשה המשיבה להותיר את הרשעת המערערת על כנה.

10. לעניין גזר הדין ציינה המשיבה כי אין מקום להתערב בעונש שהוטל על המערערת. המשיבה טענה כי המערערת לא עמדה בנטל המוטל עליה להוכיח את התקיימות תנאי סעיף 300א(א) לחוק העונשין. חוות הדעת הפסיכיאטרית שנעשתה למערערת העלתה כי היא בעלת הפרעת אישיות בלתי יציבה מבחינה רגשית מסוג גבולי. מכך, לטענת המשיבה, לא ניתן ללמוד כי המשיבה סובלת ממחלה נפשית אשר גורמת לה לביצוע מעשים בלתי נשלטים. המשיבה הוסיפה כי לא נפל כל פגם בהחלטת בית משפט קמא להעדיף את חוות הדעת מטעם המשיבה, אשר נערכה כאשר המערערת שהתה בתנאי אשפוז, ויתרה מכך, אף ההגנה לא חלקה על הממצאים שצוינו בחוות הדעת האמורה. עוד הוסיפה המשיבה לעניין גזר הדין, כי שתי העבירות שבהן הורשעה המערערת – עבירת ההצתה ועבירת הרצח – הן עבירות נפרדות אשר בוצעו בטווחי זמן שונים. שתי העבירות אכזריות ומהחמורות בדין הפלילי. לדברי המשיבה, המערערת פעלה מתוך שיקול דעת קר ואכזרי ועל כן מוצדק היה להטיל בגין עבירות אלה, את העונש באופן מצטבר, ולו במידה חלקית. לדברי המשיבה, הענישה הולמת את חומרת המעשים ואין מקום להתערב בגזר הדין.

דיון והכרעה

11. לאחר עיון ודיון בטענות ב"כ הצדדים, על רקע פסק הדין, מסקנתי היא כי יש לדחות את הערעור, הן לעניין ההרשעה, הן לעניין הענישה, ולהותיר את פסיקת בית המשפט המחוזי על כנה. הודאותיה של המערערת, במספר הזדמנויות, כפי שפורט בהכרעת הדין, נחזות על פניהן כהגיוניות וסדורות. התיאור הוא עקבי ומפורט, גם לתחושת אשם אצל המערערת ניתן ביטוי. ההודאות החוזרות ונשנות, הריהן משכנעות בכנותן.

ההרשעה בעבירת הרצח

12. לצורך התגבשות עבירת הרצח, המעוגנת בסעיף 300 לחוק העונשין, נדרשים שני רכיבים. האחד הוא קיומו של יסוד עובדתי-פיזי של המתת אדם, יסוד אשר אין עוררין על התקיימותו בעניין דנן; והשני, קיומו של יסוד נפשי. היסוד הנפשי מורכב משלושה: החלטה להמית, הכנה והעדר קנטור. כפי שאראה להלן, שלושה אלה התגבשו אצל המערערת והצדיקו את הרשעתה בביצוע הרצח.

13. רכיב ההחלטה להמית משמעו קיומו של יסוד נפשי של צפייה מצד המבצע להתממשות התוצאה הקטלנית, וכן רצון מצדו להשיג תוצאה זו (השוו: ע"פ 10828/03 נ' מג'אר נ' מדינת ישראל, סעיף ד(2)(א) לפסק הדין (לא פורסם, 28.7.2005) (להלן: עניין נג'אר)). מפירוט מעשי המערערת עולה בבירור כי גמלה בלבה ההחלטה להמית את המנוחה וכי התגבשו אצלה הצפיות והרצון להשגת התוצאה. המערערת, למרות היכרותה הקרובה עם המנוחה, לא חסה עליה מפאת גילה או מצבה. דווקא להפך. בעקבות כעס שחשה כלפי המנוחה, קמה המערערת ממקומה, מתוך מודעות מלאה למעשיה, והלכה לחדר הסמוך על מנת למצוא כלי שימש אותה במעשה הרצח. בהמשך, קשרה המערערת והידקה בחוזקה את חוט הפשתן שמצאה סביב צווארה של המנוחה, ולא הרפתה עד להתמוטטות המנוחה על גבי הרצפה. אופי מעשה זה וצורת התנהגותה מקימים את החזקה כי יכלה לצפות ואף התכוונה לכך, שהתוצאה הטבעית של מעשיה תתמש בפועל, כפי שאכן ארע (השוו: ע"פ 759/97 אליאבייב נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 468, 459 (2001); ע"פ 759/77 גולדאני נ' מדינת ישראל, פ"ד לב(3) 813, 824 (1978)).

14. רכיב ההכנה התקיים אף הוא בעניין דנן. רכיב זה פורש כיסוד פסי שבגדרו נבחנים מעשי ההכנה שנלוו למעשה הרצח או הכנת המכשיר שבו בוצע הרצח (ראו: ע"פ 339/84 רבינוביץ' מדינת ישראל, פ"ד לט(4) 253, 259 (1985)). עצם העובדה שהאירוע אורך שניות בודדות, אינו מעלה או מוריד מהעובדה המוכחת, שבמעשי המערערת, אשר קמה ופנתה לחדר סמוך בחיפוש אחר כלי מתאים לביצוע מעשיה, נכלל גם יסוד פיזי של הכנה לקראת ביצוע העבירה (השוו: ע"פ 299/81 טטרואשוילי נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 141, 147 (1981)).

15. אף לעניין העדר הקינטור, אין מקום לסטות מקביעת בית המשפט המחוזי. מעשה הקינטור, הכולל בתוכו יסוד אובייקטיבי וסובייקטיבי, פורש כאירוע חיצוני-פרובוקטיבי המתרחש בסמוך למעשה ההמתה, והוא בעל עוצמה שיש בה כדי לשלול את כוח השליטה העצמית של הנאשם (ראו: עניין נג'אר לעיל, פסקה ד(4)(א); ע"פ 6819/01 גרשוני נ' מדינת ישראל, סעיף 6 לפסק הדין (לא פורסם, 15.6.2005)). מבחינה סובייקטיבית יש לבחון האם האירוע הפרובוקטיבי הוביל לאיבוד השליטה העצמית של המערערת ומבחינה אובייקטיבית יש לבחון האם אדם מן היישוב היה מגיב באיבוד שליטה עצמית בדרך שבה הגיבה המערערת. לטעמי התשובה לשתי השאלות היא שלילית. המערערת, על-פי הודאותיה, חשה כי מעסיקתה לשעבר "סידרה אותה" וכי לא שילמה לה באופן ראוי עבור עבודתה אצלה. ויכוחים אלה, כפי שהעידה המערערת, לא היו עניין חדש. הסוגיה הכספית כבר התעוררה בעבר בין השתיים, ולא נראה כי

הויכוח הנוכחי שונה במהותו מויכוחים דומים שארעו בעבר. מרוח הדברים לא עולה כי הויכוח בין השתיים הגיע לכדי רמה של קנטור במובנו המשפטי. השתיים ישבו ושתו יחדיו קפה ושוחחו על ענייני דיומא. בין לבין, הטיחה המערערת במנוחה כי לתחושתה, המנוחה לא שילמה לה מספיק כסף. משלא הסכימה המנוחה עם המערערת, קמה האחרונה והחליטה לרצוח את המנוחה. אף לאחר מעשה הרצח, מלמדים מעשי המערערת כי היא פעלה בצורה שקולה ובקור רוח. המערערת, מיד לאחר מעשה הרצח, עשתה מספר פעולות לצורך הסוואת מעשיה. בין היתר היא אספה פריטים שעשתה בהם שימוש, מחשש שהם יובילו לזיהויה, וכמו כן הציתה אש במספר מוקדים בדירה. כך לא פועל אדם אשר אינו מודע למעשיו או שנמצא במצב של איבוד שליטה עצמית. יתרה מזאת, כפי שאף צויין בחוות הדעת הפסיכיאטריות שנעשו למערערת, במצבים קודמים של התפרצות כעס, הצליחה המערערת לשלוט על מעשיה למרות כעסה ונמנעה מביצוע מעשי אלימות. גם כאן יכלה לעשות כן, אך היא בחרה להמשיך במעשיה עד שהובילו למות המנוחה. גם מבחינה אובייקטיבית, אדם סביר מן היישוב לא היה נוהג כך, בודאי לא כלפי אדם שהיו לו עמו יחסי קרבה, או הכרות, כפי שהיו היחסים בין המערערת ובין המנוחה. מכאן שקיומו של קנטור לא הוכח.

גזר הדין

16. בערעורה, ביקשה המערערת כי נחיל בעניינה ענישה מופחתת בהתאם להוראות סעיף 300א(א) לחוק העונשין. ואולם המערערת לא עמדה בנטל ההוכחה להראות כי היא סובלת מהפרעה נפשית חמורה או ליקוי בכושרה השכלי אשר הגבילו אותה באופן ניכר להבין את הפסול שבמעשיה. בית המשפט המחוזי, לאחר ששמע את העדים ובחן את חוות הדעת שהוגשו בעניינה של המערערת, העדיף את חוות הדעת שהוגשה מטעם המשיבה אשר קבעה כי המערערת סובלת מהפרעת אישיות גבולית. חוות דעת זו ניתנה על-ידי מומחים מקצועיים בשעה שהמערערת שהתה בתנאי אשפוז, ומקובלת עליי קביעת הערכאה הדיונית בעניין זה. יצויין, כי עצם העובדה שהמערערת סובלת מהפרעת אישיות, עובדה שאינה שנויה במחלוקת בין הצדדים, אין בה כדי להראות כי המערערת סובלת מהפרעה נפשית המצדיקה את החלת סעיף 300א(א) בעניינה (השוו: ע"פ 1742/91 פופר נ' מדינת ישראל פ"ד נא(5) 289, 299-300 (1997); ע"פ 1839/98 רייב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(4) 613, 623 (2003)). לצורך החלת סייג ההקלה בעונשו של אדם מעבירת הרצח, יש להראות כי מצבו הרפואי חסר אך במעט מזה של בעל 'חסר יכולת של ממש' המקבל פטור מאחריות פלילית על פי סעיף 34 לחוק העונשין (השוו: ע"פ 3243/95 צאלח נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 769, 789 (1998); ע"פ 5570/01 מיכאלי נ' מדינת ישראל, סעיף ע"ח לפסק הדין (לא פורסם, 5.2.2007)). המצב בענייננו איננו כך. עיינתי בחוות הדעת שהוגשו בעניינה של המערערת ומצאתי,

שהגם שנסיבות חייה של המערערת קשות הן, אין בהן כדי ללמד על כך שהמערערת סובלת מהפרעה נפשית חמורה המצדיקה הקלה בעונשה. המערערת, אף אם חוותה "עיוורון רגעי", כפי שהעידה, אינה יכולה להיתלות בו לצורך הקלה בעונשה. "עיוורון" זה, גם אם ארע, חלף עוד בטרם ביצוע המעשה. מעשיה ותגובותיה במהלך ולאחר מעשה הרצח מעידים כי הבינה היטב, וללא כל הגבלה בכושרה השכלי, את אשר עשתה. המערערת הייתה מודעת למעשיה וזכרה אף את הפרטים הקטנים, כפי שעלה במהלך השחזור עת ידעה להפריד בין אי-הסדר שהיא יצרה בדירה ובין אי-הסדר שיצרו החוקרים. המערערת לא חסה על חייה של המנוחה בשעה שהפעילה כוח פיזי רב, כוח שהוביל בסופו של דבר למותה. בהמשך, היא ביצעה פעולות הסוואה למעשיה. היא חזרה לדירה כדי להציתה ואף נטלה פריטים יקרי ערך בזמן שהמנוחה שכבה ללא רוח חיים. תוצאה קשה מכל נגרמה ממעשי המערערת, אשר כמו ידיה נטלה חיי אדם. תוצאה זו מצדיקה ענישה חמורה, כפי שמורה החוק וכפי שנפסק בבית המשפט המחוזי.

17. גם לעניין העדר חפיפה מלאה בין עונשי המאסר שהוטלו על המערערת, לא מצאתי ממש בטענותיה. בבואו לקבוע את הענישה, שוקל בית המשפט את חומרת העבירה, את נסיבות המעשה והעושה, לצד שיקולי גמול והרתעה. בית המשפט רשאי לבחון בנסיבות כל עניין לגופו, כשאדם מורשע בביצוע עבירות שונות, האם ראוי להטיל עליו ענישה בחופף או במצטבר. במסגרת שיקוליו בוחן בית המשפט בין היתר את אופי המעשים, נסיבות ביצועם ומידת הפגיעה והנזק שהמעשים יצרו (השוו: ע"פ 6535/01 קוזירוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(3) 562, 574-575 (2003); ע"פ 9059/03 יוסבשוילי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 לפסק הדין (טרם פורסם, 21.3.2007)). בעניין דנן, שתי העבירות שביצעה המערערת, עבירות קשות ונפרדות הן. ראשית רצחה המערערת את המנוחה, ולאחר מכן עזבה את הדירה. רק בהמשך הערב, חזרה המערערת אל הדירה והציתה אותה במספר מוקדים שונים, תוך פתיחת ברזי הגז, וזאת לצורך הסוואת מעשיה. הצתת הדירה, אשר נעשתה לאחר סיום מעשה הרצח, חמורה היא בפני עצמה, סכנותיה ידועות, לגוף ולנפש, והיא היוותה סכנה של ממש לשאר דיירי הבניין. בית המשפט המחוזי היה מודע לנסיבות חייה הקשות של המערערת והתחשב בהן, גם אם לא במידה רבה. כזכור, רק חלק מן העונש שהוטל על המערערת הוטל במצטבר למאסר העולם, ואילו השאר ירוצה בחופף. גזר הדין שהוטל, סביר בנסיבות העניין, ואין עילה להתערבות בו.

18. בשולי הדברים אוסיף כי יש לדחות את טענת בא כוחה של המערערת הנוגעת לקיומו של כשל בייצוג לפני בית המשפט המחוזי. טענה זו נטענה בצורה כוללנית ולא

בוססה כנדרש. לא הובאה תגובת הסנגור הקודם ולא פורט מה היה אופי "הכשל המקצועי" הנטען. עוד אציין כי לאחר הכרעת הדין בבית המשפט המחוזי, ובטרם נגזר דינה של המערערת, חל שינוי בייצוג המערערת, כך שבא כוחה הנוכחי נטל על עצמו את ייצוגה. הוא אף ביקש מספר דחיות לצורך הכנת עצמו לייצוגה והגשת חוות דעת פסיכיאטרית בעניינה. לאור זאת, כל טענותיו הנוגעות לגזר דינה של המערערת, והקלות אפשריות בעונשה, יכלו להיות מועלות עוד לפני בית המשפט המחוזי, ולבטח בעניין זה אין לבוא בטרוניה אל הסנגור הקודם. מכל מקום, טענת הכשל בייצוג לא הוכחה כנדרש.

19. סוף דבר: אציע לחברי לדחות את הערעור על שני חלקיו. הרשעת המערערת בעבירת הרצח ובעבירת ההצתה, תעמוד על כנה; עונשים שנגזרו עליה, יותרו בעינם.

ש ו פ ט

השופט ט' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט י' דנציגר:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק-דינו של השופט נ' סולברג.

ניתן היום, כ"א בכסלו התשע"ג (5.12.2012).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט